

Metody i techniki i narzędzia badawcze

Problematyką dotyczącą metodologii i badań pedagogicznych zajmuje się wielu autorów. W niniejszej pracy posłużyłam się terminologią przyjętą przez T. Pilcha. Przez metodę rozumie on zespół zabiegów i czynności, celowo dobranych i przemyślanych w celu poznania określonego faktu czy zjawisk społecznych (T. Pilch, 1977, s. 115-116).

Metoda pozwala dokonać pomiaru jakiegoś zjawiska, określić przyczyny i skutki jego powstania, czyli diagnozować, ustalać środki zapobiegawcze oraz prognozować.

T. Pilch do metod zalicza:

- eksperyment pedagogiczny;
- metodę indywidualnych przypadków;
- monografię pedagogiczną;
- metodę sondażu diagnostycznego.

Technika według T. Pilcha, to czynność praktyczna, regulowana starannie wypracowanymi dyrektywami, pozwalającymi na uzyskanie optymalnie sprawdzanych informacji, opinii, faktów” (T. Pilch, 1977, s. 116).

Techniki to:

- obserwacja;
- rozmowa;
- wywiad;
- ankieta;
- badanie dokumentów;
- analiza i pomiar środowiska wychowawczego;
- techniki socjometryczne.

Natomiast narzędzia badawcze to:

- kwestionariusz ankiety i wywiadu;
- arkusz obserwacji;
- skala do badań przystosowania dziecka.

W swoich badaniach zastosowałam metodę sondażu diagnostycznego.

Metoda ta jest „sposobem gromadzenia wiedzy o przymiotach strukturalnych i funkcjonalnych oraz dynamice zjawisk społecznych, opiniach i poglądach wybranych zbiorowości, nasileniu się i kierunkach rozwoju określonych zjawisk, o wszelkich innych zjawiskach instytucjonalnie nie zlokalizowanych, posiadających znaczenie wychowawcze, w oparciu o specjalnie dobraną grupę reprezentującą populację generalną, w której badane zjawiska występują.” (T. Pilch, 1977, s. 126).

W swojej pracy posłużyłam się następującymi technikami:

- ankietą;
- rozmową;
- badanie dokumentów.

Ankieta jest „techniką gromadzenia informacji, polegającą na wypełnieniu najczęściej samodzielnie przez badanego, specjalnych kwestionariuszy, na ogół o wysokim stopniu standaryzacji, w obecności ankietera.”(T. Pilch, 1977, s. 141).

Ze względu na kategorie pytań rozróżniamy dwa rodzaje kwestionariuszy:

1. kwestionariusz pytań otwartych;
2. kwestionariusz pytań zamkniętych.

Pytania otwarte pozostawiają badanym całkowitą swobodę wypowiedzi.

Pytania zamknięte przewidują gotowe odpowiedzi, przemyślane uprzednio przez badanego.

W swoich badaniach przeprowadziłam ankietę z **wychowankami** i **wychowawcami**, posługując się kwestionariuszem pytań zamkniętych. Z jej pomocą ich opinie o efektach procesu resocjalizacji, jakiemu poddawani są wychowankowie podczas kilkuletniego pobytu w ośrodku.

Opracowany przeze mnie kwestionariusz ankiety zawiera 29 pytań. Pytania główne dostosowane do każdego z trzech problemów badawczych, określają efekty resocjalizacji i dotyczą podstawowych sfer życia wychowanków. Badany wyrażał osobisty stosunek (własne odczucia) do poszczególnych cech (pytań) zawartych w kwestionariuszu.

Stopień nasilenia cechy wychowankowie i wychowawcy określają w skali pięciopunktowej. Kolejnym stopniom nasilenia cechy nadano wartości odpowiednio od 1 do 5 (numer kolejny cechy = wartość cechy), które oznaczają ocenę:

- 1-   bardzo niską
- 2-   niską
- 3-   przeciętną
- 4-   wysoką
- 5-   bardzo wysoką

Mnożąc wartość nasilenia cechy przez liczbę przypadków w niej występujących uzyskano wartość nasilenia cechy. Wartość nasilenia cechy jest liczbą charakteryzującą poziom występowania badanej cechy. Sposób jej obliczania był taki sam przy badaniu wszystkich cech.

Następnie dla wartości poszczególnych cech ustaliłam skalę ocen, ujednoczoną dla obu badanych grup (tabela 1).

Tabela 1. Ogólna skala ocen.

Skala ocen		Wartość ocen	
		młodzieży	wychowawców
Bardzo wysoka	I	129-160	109-135
Wysoka	II	97-128	82-108
Przeciętna	III	65-96	55-81
Niska	IV	33-64	28-54
Bardzo niska	V	0-32	0-27

Ankieta dla wychowanków zawiera dodatkowo jedno pytanie otwarte, w którym wychowankowie wpisali przyczyny, które wpłynęły na umieszczenie ich w ośrodku.

Pytania dotyczyły takich sfer życia jak:

- świadomość swojej wartości i możliwości;
- osiągnięcia sukcesów życiowych;
- poczucia odpowiedzialności za samego siebie;
- rozwijania osobistych zainteresowań;
- osiągniętych sukcesów w nauce;
- relacji z kolegami;
- relacji z dorosłymi;
- pozytywnego nastawienia do ludzi.

Zastosowana w mojej pracy rozmowa jako technika badawcza była ważnym uzupełnieniem ankiety.

Jest to technika umożliwiająca większą aktywność badanego. Pozwala nawiązać bezpośredni kontakt z rozmówcą, poznać nie tylko treść jego wypowiedzi, lecz także obserwować jego zachowanie, brzmienie głosu, gesty, mimikę.

W czasie rozmów z wychowankami i wychowawcami zebrałam informacje na temat wymienionych wyżej sfer życia wychowanków.

Badanie dokumentów polega na wyodrębnieniu elementów składowych dokumentu według przyjętego kryterium i wykorzystanie go jako źródła informacji o poznanych problemach (T. Pilch, 1977, s. 143).

Stosując tę technikę poddałam analizie teczki osobowe badanych wychowanków, zawierające wyniki badań psychologicznych i pedagogicznych, postanowienia sądowe, orzeczenia poradni wychowawczo-zawodowych, karty zdrowia, wywiady środowiskowe, opinie o wychowanku oraz indywidualne karty wychowanka z ustaloną prognozą pedagogiczną.

Analizowałam również teczki osobowe wychowawców i nauczycieli, plan pracy ośrodka, tygodniowy rozkład zajęć oraz protokoły posiedzeń zespołu diagnostyczno-terapeutycznego.

Celem badania dokumentów było uzyskani danych niezbędnych do charakterystyki badanej grupy wychowanków i wychowawców. Uzyskałam informacje dotyczące rodzaju skierowań do ośrodka, opóźnień szkolnych, struktur rodzin, miejsca zamieszkania, wykształcenia i pracy rodziców, stanu zdrowia, rozwoju intelektualnego i rodzaju zaburzeń występujących u wychowanków. Badania przeprowadziłam w marcu 2001 roku i objęłam nimi 32 wychowanków oraz 27 wychowawców i nauczycieli.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.